

PSİKOLOJİK DANIŞMADA KÜLTÜREL FARKLARIN ÖNEMİ

Arş. Gör. Ö. Hakan ERSEVER*

Bireyin problemlerine çözüm bulmasına ve kendini gerçekleştirmesine yardım etme süreci olan psikolojik danışma ilişkisinde kültürel farkların dikkate alınmasının gereği üzerinde durulmaktadır. Psikolojik danışmanlar içinde yaşadıkları kültürün bir parçasıdır. Bu yüzden kendilerini çevreleyen zaman sürecinden, kültüre ait tutum, inanç ve değerlerden etkilenmeleri kaçınılmazdır. Bu tutum, inanç ve değerler psikolojik danışma sürecine taşındığında, ortaya konulan problemin tanımını, ölçümünü ve tedavisini etkilemektedir. Böylece, terapistin farklı kültür ya da alt kültürden gelen danışanlara daha etkili bir yardım götürebilmesi için o kültüre ait ön bilgi sahibi olması gerekmektedir.

Bireyin üyesi olduğu kültür ya da alt kültür hakkında bilgi sahibi olmanın psikolojik danışma etkileşiminde bireye verilecek psikolojik yardımı destekleyeceğini ve daha etkili kılacağını savunan görüşlerin (Marlin, 1990; Jenkins, 1990 vb) yanısıra, bireyi bu bilgilerle etiketlemenin terapist açısından bir yanlışlığa yol açacağı ve bu durumun psikolojik danışma ilişkisini olumsuz yönde etkileyebileceği görüşü (Lloyd, 1987) de yer almaktadır.

Özellikle ABD'de, psikolojik yardım verenler değişik dil, din, ırk ve farklı cinsel tercihleri olan bireylerle çalışmak durumundadırlar (Dworkin ve Gutierrez, 1989), Jenkins (1990), ABD'de azınlık gruplarının üyesi olan danışanların psikoterapiyi terk etme yüzdelerinin artmasına dikkati çekerek, terapistlerin, bu gruplarla çalışırken o grupların özellikleri hakkında bilgi sahibi olmalarının ve tedavide uyguladıkları teknikleri o grubun gereksinmelerine göre geliştirmelerinin gerektiğini belirtmektedir.

Bireyi belirli bir kültürel grubun üyesi olarak ele alan ve o kültüre ait özelliklerin bilinmesinin bireye yapılacak psikolojik yardıma olumlu

* Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü Öğretim Üye Yardımcısı

katkıları olacağını benimseyen bir yaklaşımla kültürlerarası psikolojik danışma, azınlık grupları ve çeşitli kurumların desteğiyle, ABD'de psikolojik danışma alanındaki eğitim programlarında yer almaktadır. Böylelikle, kültüre, etnik özelliklere, ırk ve cinsiyet farklarına özgü bilgiler geleceğin terapistlerine verilmektedir (Lloyd, 1987).

Lloyd'a (1987) göre, eğitim süreci içerisinde kazanılan bu bilgiler terapistin belirli kalıp yargulara sahip olmasına neden olacaktır. Böyle bir yaklaşım danışanın biricikliğini zedelemekte ve terapistin danışanın kültürel kalıtımıyla ilgili spekülasyonlar yapmasına yol açmaktadır. Bu da bireyi biricikliği içinde ele alarak, hiçbir yanlılık göstermeden, ona yaklaşmayı amaçlayan geleneksel psikolojik danışma yaklaşımına ters düşmektedir.

Kültürel değerler, özellikler ve inançlarla ilgili basit bilgiler vermekten ileriye gitmeyen, gruplararası farklılıkları daha da belirginleştiren kültürlerarası bir yaklaşımın psikolojik danışma içerisinde yeri olmadığını belirten Lloyd (1987), farklı kültür ya da alt kültürden gelen bireylere psikolojik danışma uygularken bireyin ait olduğu gruba özgü kültürel bilgilerin, doğru ve konuyla ilişkisi olsa bile, psikolojik danışma ilişkisinde gerekli olmadığını belirtmektedir.

Lloyd (1987), aynı kültürden olan bireylerin birbirlerinden farklı özellikler taşıdıklarını ve danışma ilişkisinde bireyi kültüründen bağımsız olarak ele almanın daha doğru olacağını belirtmektedir. Farklı kültürel gruplarla geçirdiği deneyimler sonucu Lloyd (1987), benimsenen psikolojik danışma yaklaşımı ne olursa olsun uygulanacak temel teknik ve becerilerin (koşulsuz kabul, saygı, empati, vb) her kültürde etkili olacağı görüşünü savunmaktadır.

Ivey (1987) ise psikolojik danışma ve terapi sürecinin, bireylerarası farkları dikkate almadan önce, kültürel ve grup farklılıklarının farkındalığı ile başlaması gerektiği görüşündedir. Ancak bu yolla terapistlerin kendilerine yardım için başvuran bireylere hizmet etmeleri mümkün olabilecektir.

Kültürel farkındalık ve bireysel farklılıklar ikili bir ilişki içerisinde "kültürel amaçlılık" çerçevesinde değerlendirilebilir. Kültürel amaçlılık bireyin biricikliğinin ve grup ve kültür normlarının bir etkileşimi olarak ele alınarak, bireyi içinde yaşadığı kültürel bağlamda biricik bir varlık olarak görebilmek olarak tanımlanmaktadır (Ivey, 1987).

Psikolojik yardım ve terapi ile ilgili kuramların çoğu beyaz ve batılı referans çerçevelerinden çıkarılmış ve ortak amaçları bireyin kendini

gerçekleştirmesine yardım etmek olarak belirlenmiştir. Böylesine bireyselleşmiş bir kendini gerçekleştirmenin tüm kültürler için ortak bir yardım amacı olup olmadığı üzerinde durulması gereken önemli bir noktadır. Batılı toplumlar dışındaki bazı kültürlerde karşılıklı bağımlılığın, dayanışmanın ve grup birliğinin amaçlandığı dikkate alınrsa, belkide kendini gerçekleştirmenin, bireyi ve grubu kapsayacak şekilde, yeniden tanımlanması gerekmektedir (Ivey, 1987).

Psikanaliz ve psikanalitik kurama dayalı psikoterapinin, batı kültüründen farklı sosyal ve kültürel ortamlardan gelen bireylere uygulanabilirliği uzun zamandır tartışılmaktadır. Prince, psikanalizin ve sözel terapinin batı kültürüne özgü olduğunu ve bireyin kendisini sözel olarak ifade etmesini gerektiren bir yaklaşımın batı kültürü dışında rağbet görmediğini belirtmektedir (Akt. Dahl, 1989).

Psikanalitik yaklaşımı benimseyen Dahl (1989), Norveç'te farklı kültürden gelen danışanla edindiği deneyim sonucu etkileşim sürecinde güvene dayalı bir danışma ilişkisi kurulabildiğinde, terapist kültürel empati geliştirebildiğinde, danışanın kültürel kahtımı ne olursa olsun psikanalitik terapinin uygulanabileceğini savunmaktadır. Dahl (1989), farklı kültürden gelen danışanla iletişim kurarken, terapötik tekniklerde o birey için anlamlı olabilecek bazı düzenlemelerin yapılmasının gerektiğini belirtmektedir. Rol beklentileri ve kültüre özgü iletişim şekilleri de etkileşim sürecinde dikkate alınması ve açılması gereken önemli konular olarak belirtilmiştir.

Psikolojik danışma sürecinde kültürel farkları dikkate almanın önemi yapılan araştırmalarda ortaya konulmaktadır. Berman, beyaz erkek terapistlerin daha fazla soru sorma eğiliminde olduğunu, beyaz kadın terapistlerin daha fazla yansıtma ve dinleme becerilerine sahip olduğunu zenci terapistlerin ise daha çok öneride bulunma ve öğüt verme eğiliminde olduğunu belirlemiştir (Ivey, 1987). Parker (1987) Küba'daki aile geleneklerini ve zencilere ilişkin belirgin iletişim kurma şekillerini tanımanın bu iki grupta terapötik ilişki kurmasına yardımcı olduğunu belirtmekte ve farklı kültürlerden gelen bireylere yardım etme sürecinde farklı tekniklere gerek duyulabileceği görüşünü savunmaktadır.

Hood ve Arceneaux (1987), farklı kültürlerle yaşantıları sonucu elde ettikleri bilgilerin geleneksel psikolojik danışma yaklaşımında kullanılan klasik teknik ve kavramları sorgulamalarına neden olduğunu belirtmektedir. Araştırmacılar, Japon kültürünü tanıdıklarında psikolojik danışma ilişkisinde göz teması kurmanın bu kültürden gelen öğrenciler

üzerinde olumsuz etki yarattığını, Apalaş alt kültürünün bağımsız doğasını öğrenmenin ise bu alt kültürden olan danışanların amaçlarını anlamada kendilerine yardımcı olduğunu belirtmektedir.

Rosser-Hogan (1990), ABD'de büyük bir azınlık grubu olan Güney-Asya kökenli bireylerin çok küçük bir bölümünün psikolojik danışma hizmetlerine başvurduğunu ve ruh sağlığı merkezlerinde çalışan elemanların, o kültürü ve dili yeterince tanımadıklarından, bu bireylere yeterli hizmeti veremediklerini ifade etmektedir. Asya kökenli bireyler psikolojik danışmada problemlerini ve duygularını açıklamada isteksiz görünmekte ve terapiden gerekli yardımı alamamaktadır. Bu durum terapistlerin çaresizlik ve ümitsizlik duyguları yaşamalarına da neden olmaktadır.

Asya kültüründen gelen bireylerin terapiden yararlanamamalarının asıl nedeni, bu kültürde, ruh hastalığını açıkca kabul etmenin toplumda utanç verici bir durum olarak algılanmasıdır. Depresyon, pişmanlık, suçluluk duygusu ve utanma gibi durumlar Asya kültüründe kişisel sorunlar olarak değerlendirildiğinden bu duygusal bozukluklar genellikle somatize edilmektedir. Bazı yazarlar bu danışanlara ilaç tedavisi uygulamasının, onlarda somut bir tedavi uygulaması izlenimi verdiği için, daha yararlı olacağını savunmaktadır. Destekleyici, aktif, yönlendirici, amaç odaklı, problemi kesin olarak belirleyen kısa süreli bir terapi yaklaşımı bu kültürden gelen danışanlara daha etkili olacaktır (Rosser-Hogan, 1990).

Marlin (1990), özellikle yetkeci politik görüşe sahip ülkelerden gelen danışanların psikolojik danışma ve terapiye şüpheli ve korkulu bir gözle baktıklarını belirtmektedir. Terapistin, danışanların sosyal deneyimlerini bilmeden bu durumu anlayabilmesi çok güçtür. Hatta, danışanlar kültürleri tarafından belirlenmiş olan bu tutumlarını normal olarak algılayabilmekte ve böylelikle de terapi ortamını gelişmeyi destekleyen özgür bir ortam olarak değerlendirememektedirler. Bu yüzden, kültürlerarası bir yaklaşımla, danışanın psikoterapiye karşı tutumlarını etkileyen psikolojik gelişiminin sistem tarafından nasıl şekillendirildiğinin terapist tarafından bilinmesi son derece önemlidir.

ABD'de bir azınlık grubu olan kızılderililer ülkelerindeki sosyal ve ekonomik problemlerden oldukça etkilenmişlerdir. Yapılan araştırmalar bu grubun yarısından fazlasının ilk görüşmeden sonra psikolojik danışmayı bıraktığını ortaya koymaktadır. Kızılderililer psikolojik danışma ilişkisinde pasif kalmayı tercih etmekte, terapistin sorduğu soruları saç-

ma bularak cevaplandırmamakta ve kendini açma davranışından kaçınmaktadırlar. Terapistin bu gruba yardımcı olabilmesi için danışanların kültürel geçmişine doğru bir kültürel yönelme ya da uyum yapması gereklidir. Azınlığın kültürel değerlerini tolere etme yalnız başına yeterli olmamakta, terapistin, bu grubun üyeleriyle birlikte deneyim sahibi olması da önerilmektedir (Heinrich ve ark. 1990).

Mau ve Jepsen (1988), ABD'deki Çinli öğrencilerin aynı etnik geçmişe sahip terapistleri tercih ettiklerini belirlemişlerdir. Çinli öğrenciler daha yaşlı terapistleri tercih etmekte ve terapisti bir uzman olarak algılamaktadırlar. Yapılan araştırmanın sonuçları, Çinli öğrencilerin terapistlerden daha yönlendirici olmalarını, sorunlarına hemen çözüm bulmalarını ve kendileri için karar vermelerini beklediklerini ortaya koymaktadır. Terapistler, Çinli öğrencilerin kültürlerinde grup kararının bireysel karardan daha etkili ve önemli olduğunu da hatırlamalıdır.

Roy (1990) toplumun en küçük birimi olan aile yapısının anlaşılmasının danışanlara verilecek yardımcı olumlu yönde etkileyeceği görüşündedir. Aile ritüellerinin anlaşılması terapistin danışanı daha iyi anlamasını sağlayacaktır. Ritüellerin anlaşılması, terapistin, ailenin iletişiminde bulunurken kullandığı kodları da anlamasını sağlayacaktır.

Zaman boyutunda değişikliğe uğramayan, katı ve yetersiz aile gelenekleri ve belirgin iletişim yolları aile üyelerinin ruh sağlıklarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Tekrarlanan, belirginleşmiş sembolik iletişim örnekleri, aile gelenekleri ve aile içi etkileşim örüntüleri terapist tarafından yapıcı ve iyileştirici yönde şekillendirilebilir. Böylece de aile yapısındaki aksaklıkları düzeltmede, bireylerin çatışmalarını çözümlemede ve değişikliklere uyum sağlamada gerekli olan psikolojik yardım bireylere verilebilir (Roy, 1990).

Uzun bir süredir psikoterapideki geleneksel yaklaşımların özellikle düşük sosyo-ekonomik düzeyden gelen azınlık gruplarıyla çalışmaya elverişli olmadığı göze çarpmaktadır. Ruh sağlığı konusunda çalışanlar, azınlık grubu üyesi danışanları terapide tutmakta zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Klinik çalışmada karşılaşılan bu sorunlar geleneksel terapötik yöntemlerin yetersizliğinden kaynaklanmamaktadır. Zorluklar psikoterapi sürecinin tam olarak anlaşılmasından kaynaklanmaktadır (Jenkins, 1990). Terapiyle ilgili her kuram dinamik etkileşimi açıklamada bazı karanlık noktaları da beraberinde getirmektedir. Klinik çalışmalar hiçbir kuramın karmaşık insan yapısını tam anlamıyla açıklaya-

madığını her zaman göz önüne almaldırlar. Bu yüzden genellemelerde bulunurken dikkatli olunmalıdır. Terapistin, terapötik ortamda farkında olması gereken kültüre özgü faktörlerin olduğu açıktır. Farklı kültürel geçmişi olan bireylerin psikolojik gereksinmelerine cevap verebilmek için geleneksel kuram ve tekniklerin kültürel değişmelerin doğrultusunda sürekli geliştirilmesi gerekmektedir (Eckhardt, 1989).

Psikolojik danışma ve terapi eğitimi veren kurumlarda kültürlerarası farklarla ilgili derslerin bulunması, gelecekte psikolojik yardım verecek bireylerin daha geniş bir bakış açısına sahip olmalarını sağlayacaktır. Kültürlerarası psikolojik danışma ile ilgili derslerin içeriği, öğrencilerin yaşantıları yoluyla çeşitli kültürel gruplar hakkında edindikleri yanlış bilgileri ortadan kaldırmaya yöneliktir. Bu kurslar yanlış kalıp yargıları doğru kavram ve bilgilerle değiştirmektedir (Hood ve Arceneaux, 1987).

Bu tür bilgilendirmeler yoluyla birey, hem farklı kültürler hakkında bilgi sahibi olmakta hem de içinde yaşadığı kültürdeki alt kültürleri tanıma fırsatı bulmaktadır. Bireylerin sorunları, içinde yaşadıkları sosyokültürel çevreden kaynaklandığından, terapistin, danışanın kültürel geçmişini bilmesi onu daha iyi tanımasını sağlayacak ve böylelikle vereceği yardımı daha etkili kılacaktır (Das ve Liltrell, 1989).

Kültürlerarası psikolojik danışma sadece kültürel bilginin edinilmesi ile sınırlı değildir. Danışanın kültürel özelliklerinin bilinmesi önemli olmakla birlikte bu bilgi tek başına terapistin etkililiğini sağlamaya yeterli olmamaktadır. Terapistin, herşeyden önce, kendisini tamması, yetersizliklerinin ve problemlerinin farkında olması gerekmektedir. Aynı zamanda, terapistin farklı kültürden olan bireylere karşı tutumlarının, duygularının ve kalıp yargularının farkındalığı terapi sürecine daha fazla işlerlik getirecektir (Parker, 1987; İbrahim, 1985).

Kültürel farklılıkları dikkate alan psikolojik danışma ve terapide; bir kültüre ait genellenmiş bilgilerin danışma sürecinde bir değişiklik yaratıp yaratmayacağı, kültürlerarası bir etkileşimde sadece temel danışma teknik ve becerilerine dayanmanın ne derecede etkili olduğu ve eğitim süreci içerisinde terapistin edindiği danışma ve ilişki kurma becerilerinin farklı kültürden gelen danışanlara ne derece uygulanabilir olduğu cevaplanması gereken sorular olarak ortaya çıkmaktadır (Das ve Liltrell, 1989).

Zaman zaman antropoloji kökenli psikoterapistler kültürel farklılıkların duygusal bozuklukların tedavisini nasıl etkileyebileceği üye-

rinde durmaktadırlar. Ancak bu konuda yapılan araştırmalar oldukça sınırlı ve yetersizdir. Ortaya konulan görüşler belirli bir sisteme dayalı olan araştırmalardan çok, yazarların kişisel deneyimlerinden kaynaklanmaktadır (Dahl, 1989). Bu konuda yapılacak araştırmalar, soruları cevaplandırarak psikolojik danışma alanının gelişimine katkıda bulunacaktır.

Inouye ve Pedersen (1985), A.P.A'nın (Amerikan Psikologlar Derneği), kültürel farkındalığı desteklemesinin ortaya çıktığı dönem olan 1977 ve 1982 yılları arasındaki seminer programlarını kültürel ve etnik içerik bakımından incelemişlerdir. Araştırmadan elde edilen bulgular cesaret kırıcıdır. Kültürel ve etnik içerikte, 1977-1981 yılları arasında görülen artışın aksine 1982 yılında önemli bir düşüş göze çarpmaktadır. Büyük bir olasılıkla 1977-1981 yılları arasındaki artış rastlantısalıdır.

Bu toplantılarda kültürel ve etnik içeriğin sınırlı sayıda olmasına çeşitli açıklamalar getirilebilir. Bu durumun belkide en önemli nedeni, psikologların büyük bir çoğunluğunun bu süreçlerle ilgilenmemesidir. Belkide değerlendirme komisyonunda seçim yapanlar kültürel ve etnik konulardaki bildirimleri elemektedirler. Bir başka etmen, başat kültürleri temsil eden A.P.A. üyelerinin kendi insanlarıyla çalışma yapmayı tercih etmeleridir. Bir diğer etmen, kültürel ve etnik konulardaki araştırmaların maddi destek görmemesidir (Inouye ve Pedersen, 1985).

Psikolojide kültürel bakış açılarının farkındalığı artırılabilir. A.P.A, eğitim ve azınlık gruplarının daha fazla temsil edilmesi yoluyla bunu destekleyebilir. Kültürel farkındalık lisans ve lisans üstü programlarda öğrencilere verilebilir (Inouye ve Pederson, 1985) Ancak psikolojik danışma ilişkisinde kültürel ilgili bilgi sahibi olma tek başına yeterli değildir. Kültürel bilginin danışma süreciyle ilişkisinin kurulması ve uygulamada kullanılabilir olması önemlidir. Terapist edindiği kültürel bilgiyi, danışanın sorununu kavramlaştırmada sorunun çözümü için gerekleri belirlemede, tedavi amaçlarını tanımlamada kullanarak danışanın terapistin yeterliğine ilişkin algılamasını etkilemelidir (Sodowsky, 1991).

Psikolojik danışmada kültürlerarası bir yaklaşımın benimsenmesi, terapistin kendi kültürünü ve diğer kültürleri tanımasına ve anlamasına yardımcı olacağından verilecek psikolojik yardımı daha etkili kılacaktır. Böyle bir yaklaşımı benimseyen bir terapist esnek bir tutum içerisinde olmalı, yardım etmeyi amaçladığı danışanların gereksinimleri doğrultusunda gerektiğinde uyguladığı teknik ve becerileri değiştirmeye açık olmalıdır.

Bireyler kültürlerinin ürünü olmakla birlikte, biyolojik yapılarına, toplumsallaşma düzeylerine, sosyal sınıflarına ve aile yapılarına ilişkin farklar sonucu ait oldukları kültürün genel özelliklerini taşımayabilirler. Bu yüzden bireysel farklılıkların gözardı edilmemesi gerekmektedir. Yalnızca farklılıklar üzerinde durulmayıp, kültürler arasındaki ortak özelliklere ve benzerliklere de yer verilmesi terapistin bakış açısını daha da zenginleştirecektir.

Draguns, kültürel bilgi kazanma sürecinde kültürle ilgili bilgi kaynağı olarak danışandan yardım istemenin, antropolog ve sosyologlara başvurmanın ve bilgi edinme sürecinde çeşitli formel ve enformel yaklaşımlar kullanmanın önüne işaret etmektedir (Akt., Parker, 1987). Terapist antropoloji, sosyoloji ve sosyal psikolojinin kavramları ışığında kültürün algı, inanç, tutum, değer ve davranışları nasıl şekillendirdiğini daha iyi anlayabilir.

Kendisine, içinde yaşadığı gruba ve farklı kültürel yapılara ilişkin özellikleri tanıyan ve anlayan bir terapist, danışanlara daha duyarlı ve daha etkili bir psikolojik yardım verebilecektir. Kültürlerarası psikolojik danışma, verilecek hizmeti daha değişik alanlardaki bireylere götürmeyi amaçlayan ve psikolojik danışma kavramını genişleten, zenginleştiren bir olgudur.

KAYNAKÇA

- Dahl, Carl-Ivar. (1989). Some problems of cross-cultural psychotherapy with refugees seeking treatment. *The American Journal of Psychoanalysis*, 49, 19—32.
- Das, A.K. ve Liltrell, J.M. (1989). Multicultural education for counseling: A reply to Lloyd. *Counselor Education and Supervision*, 29, 29, 7—15.
- Dworkin, S.H. ve Gutierrez, F. (1989). Introduction to special issue. Counselors be aware: Clients come in every size, shape, color, and sexual orientation. *Journal of Counseling and Development*, 68, 6—8.
- Eckhardt, M.H. (1989). Discussion of "some problems of cross-cultural psychotherapy with refugees seeking treatment" by Carl-Ivar Dahl. *The American Journal of Psychoanalysis*, 49, 33—36.
- Heinrich, R.K.; Corbine, J.L. ve Thomas, K.R. (1990). Counseling native Americans. *Journal of Counseling and Development*, 69, 128—133.
- Hood, A.B. ve Arceneaux, C. (1987). Multicultural counseling: will what you don't know help you? *Counselor Education and Supervision*, 26, 173—175.
- İbrahim, F.A. (1985). Effective cross-cultural counseling and psychotherapy: A framework. *The Counseling Psychologist*, 13, 625—638.

- Inouye, K.H. ve Pedersen, P.B.** (1985). Cultural and ethnic content of the 1977 to 1982 American Psychological Association convention programs. *The Counseling Psychologist*, 13, 639—648.
- Ivey, A.E.** (1987). Cultural intentionality: The core of effective helping. *Counselor Education and Supervision*, 26, 168—171.
- Jenkins, A.** (1990). Dynamics of the relationship in clinical work with African-American clients. *Group*, 14, 36—43.
- Lloyd, A.P.** (1987). Multicultural counseling: Does it belong in a counselor education program?. *Counselor Education and Supervision*, 26, 164—167.
- Marlin, O.** (1990). Group psychology in the totalitarian system: A psychoanalytic view. *Group*, 14, 44—58.
- Mau, W. ve Jepsen, D.A.** (1988). Attitudes toward counselors and counseling processes: A comparison of Chinese and American graduate students. *Journal of Counseling and Development*, 67, 189—192.
- Parker, W.M.** (1987). A primer for multicultural counseling. *Counselor Education and Supervision*, 26, 176—180.
- Rosser-Hogan, R.** (1990). Making counseling culturally appropriate: Intervention with a Montagnard refugee. *Journal of Counseling and Development*, 68, 443—445.
- Roy, A.** (1990). Family rituals: Functions and significance for clergy and psychotherapists. *Group*, 14, 59—64.
- Sodowsky, G.R.** (1991). Effects of culturally consistent counseling tasks on American and international student observers' perception of counselor credibility: A preliminary investigation. *Journal of Counseling and Development*, 69, 253—256.